

МОДЕРНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНОЇ ПАРАДИГМИ

ГЕТЬМАН А. П., доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, проректор з наукової роботи, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

Територіальний устрій є центральним, системоутворюючим елементом держави, розвиток якого атрибутивно супроводжує еволюцію державної влади, ускладнення механізму її здійснення, інституціоналізацію тих чи інших форм публічної влади.

Історія наводить чимало прикладів, що переконливо свідчать про важливість питань територіальної організації для успішності як внутрішньої, так і зовнішньої політики держави, складовою якої є її екологічна політика, а в підсумку – її історичної долі країни.

Майбутнє України як держави, її спроможність до економічного, соціального, екологічного, культурного розвитку залежать від того, наскільки ефективно будуть розв'язані завдання реформування територіальної структури публічного управління.

Тому системно-структурна організація державної території, засади та особливості відносин між її рівнями та окремими елементами перебувають у фокусі пильної уваги державних та громадських інституцій.

Сучасний територіальний устрій України, відповідно до ст.132 Конституції України, ґрунтується на засадах єдності та цілісності державної території, поєднання централізації та децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованості і соціально-економічного розвитку регіонів, з урахуванням їхніх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій.

Втілюючи ідеї унітаризму, оптимальної децентралізації державної влади, регіонального розвитку, положення Основного Закону разом з цим мають істотну прогалину щодо визначення концептуальних засад територіальної основи місцевого самоврядування.

Такими мають визначатися принципи, окреслені Європейською Хартією місцевого самоврядування, – спроможності територіальних громад та їх органів здійснювати повноваження, територіальності та повсюдності місцевого самоврядування.

Надання цим принципам конституційного характеру з наступним запровадженням законодавчого механізму їх реалізації дозволить, зробити кроки щодо посилення матеріально-фінансової самостійності громад.

Актуальності проблематиці модернізації територіального устрою надають й євроінтеграційні процеси в Україні, що набули останнім часом значної активізації та розвиваються у контексті загальносвітових процесів глобалізації та універсалізації держави і права.

Аналіз трансформаційних процесів на європейському просторі дає підстави вважати, що ХХІ ст. є століттям оптимізації децентралізованої публічної влади та подальшої демократизації механізму територіального управління.

Стосовно кожної держави ці тенденції специфічно відбиваються через історичні, культурні, ідеологічні, демографічні, географічні та власне політико-правові особливості і спричиняють різний ступінь впливу на її розвиток.

Визначення концептуальних засад територіального устрою сучасної держави у їх контексті важливе з погляду не лише вироблення науково-обґрунтованих орієнтирів та рекомендацій, здатних сприяти процесам євроінтеграції країни, впровадженню європейських стандартів та кращих практик зарубіжних країн у цій сфері, але й збереженню суспільно-державної ідентичності та руху в напрямку побудови екологічної парадигми.

Цьому процесу повинні сприяти органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, на які, з урахуванням реформи децентралізації влади, що проводиться в Україні, покладається важлива функція «компетентної влади» в сфері екологічної спроможності. Саме місцеві самоврядні та державні інституції відіграють вирішальну роль у таких напрямках:

– раціональне планування, що передбачає збереження цінних природних зон, включаючи заповідники й ландшафти, покращення міської структури і комунікацій, а також оптимізацію ефективності енергетики і транспорту;

– стимулювання економічного розвитку на підвідомчій території із забезпеченням сталого використання природних ресурсів і комплексів;

– розвиток інфраструктури: планування, підтримка й управління шляхами, водопостачанням, очисткою стічних вод і т. ін.;

– контроль промислового забруднення за допомогою використання дозволів на планування, ліцензій на емісії, скиди і види діяльності, чистої технології, прямого доступу до екологічної інформації і т. ін.;

– управління поведінням з відходами шляхом підтримки унормованого порядку ранжування (попередження, повторного використання і рециркуляції, спалювання в якості палива, спалювання й закапування сміття) як для послаблення проблем захарачення відходами, так і для збереження енергії та сировини;

– інтегрування транспортних планів (перевезення, мобільність) у загальний процес планування;

– забезпечення на основі чинного законодавства ЄС про доступ до екологічної інформації більшого залучення громадськості до захисту навколишнього середовища і підвищення обізнаності суспільства за допомогою освіти й навчання;

– внутрішній аудит: критичний самоаналіз дій адміністрації, наприклад, у таких сферах, як комунальні служби, розташування офісів, споживчої політики, вибору транспортних засобів та устаткування, енергозбереження, екологічного аудиту та донесення інформації до громадськості.

Таким чином, проблема модернізації моделі територіального устрою є досить актуальною. Розв'язання її значною мірою стає запорукою побудови та існування екологічної парадигми України.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького

***ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ
ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ АГРАРНОГО,
ЕКОЛОГІЧНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ІНШИХ
ПРИРОДОРЕСУРСНИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА***

*Матеріали Всеукраїнського круглого столу
м. Київ, 22 вересня 2017 року*

Київ
Видавництво «Прінт Сервіс»

2017

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут держави і права ім. В.М. Корєцького

**ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ
ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ АГРАРНОГО,
ЕКОЛОГІЧНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ІНШИХ
ПРИРОДОРЕСУРСНИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА**

Матеріали Всеукраїнського круглого столу
м. Київ, 22 вересня 2017 року

Київ
Видавництво «Прінт Сервіс»

2017

УДК 349.4/.6:352/354-048.74](082)

ДЗ9

Редакційна колегія: Кулнич П.Ф., докт. юрид. наук, проф., член-кор. НАПрН України; Малишева Н.Р., докт. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України (відповідальний редактор), Олещенко В.І. – канд. геогр. наук, доцент, Гурова А.М., Михайський О.Є., Чеховська Д.Р.

ДЗ9 Децентралізація влади як чинник розвитку аграрного, екологічного, земельного та інших природоресурсних галузей права: Матеріали Всеукр. круглого столу (м. Київ, 22 вересня 2017 р.). – К.: Видавництво «Прінт Сервіс», 2017. – 200 с.

ISBN 978-617-7069-60-6

У збірнику матеріалів представлені тези наукових доповідей та повідомлень, представлених на Всеукраїнському круглому столі, організованому Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України і проведеному в Києві 22 вересня 2017 р. Предмет обговорення – питання децентралізації влади в Україні та вплив цього процесу на регулювання аграрних, екологічних, земельних та інших природоресурсних відносин. Розглядаються проблеми державної політики у відповідній сфері, правові підстави проведення реформ з децентралізації, сильні та слабкі сторони цього процесу, межі його реалізації для забезпечення необхідної ефективності, а також зарубіжний досвід децентралізації влади. Головний акцент робиться на впливі децентралізації на розвиток суспільних відносин в аграрній, екологічній, земельній та інших природоресурсних сферах в Україні.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-617-7069-60-6

© Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України, 2017
© Видавництво «Прінт Сервіс», 2017

ЗМІСТ

1.	Малишева Н.Р. Децентралізація управління в Україні: «за» та «проти» для екологічної сфери	6
2.	Кулинич П.Ф. Децентралізація влади в земельній сфері України: правові проблеми	12
3.	Гетьман А.П. Модернізація територіального устрою України як чинник екологічної парадигми	18
4.	Гафурова О.В., Єрмоленко В.М. Як зберегти сільську поселенську мережу в умовах децентралізації влади?	21
5.	Кобецька Н.Р. Місцевий нагляд за лісгосподарською діяльністю в недержавних лісах Польщі: правові засади та практика реалізації	24
6.	Коваленко Т.О. Статут територіальної громади, як джерело земельного права України	29
7.	Костицький В.В. Ознаки екологічної держави в соціолого-правовому вимірі	34
8.	Краснова М.В. Правові форми екологічної децентралізації	39
9.	Мірошниченко А.М. Принцип повсюдності місцевого самоврядування та його реалізація у земельних правовідносинах	42
10.	Носік В.В. Проблеми державної реєстрації прав на землю у сільських територіальних громадах в умовах децентралізації влади в Україні	47
11.	Піддубний О.Ю. Децентралізація управління та розвиток екологічних правовідносин: роздуми на тему	52
12.	Сидор В.Д. Про деякі аспекти трансформації містобудівного та земельного законодавства в галузі будівництва та благоустрою населених пунктів	56
V 13.	Уркевич В.Ю. Децентралізація влади й окремі проблеми державної реєстрації сільськогосподарських підприємств	58
14.	Шульга М.В. Децентралізація влади і земельні відносини	62
15.	Багай Н.О. Розвиток аграрного законодавства в умовах децентралізації влади в Україні	66
16.	Бусуйок Д.В. Засоби локалізації правового регулювання охорони та використання земель сільськогосподарського призначення	69
17.	Васянович О.А. Екологічні права людини в рамках законодавства України та Орхуської конвенції	72